दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमसंस्कृतवार्ताः
हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः
himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper
नवा प्रेरणा नवोत्साहः
■ पृष्ठ-5 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-319
1
12.09.2024 गुरुवासरः वि.सं. २०८० भाद्रपदशुक्लनवमी भाद्रपद 28 प्रविष्टांशः
Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

नवदिल्ल्यां भारतमण्डपे एशिया-प्रशान्त-मन्त्रिस्तरीय-सम्मेलनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। नागरिक उड्डयनम् इत्यस्मिन् विषये द्वितीयं एशिया-प्रशान्त-मन्त्रिस्तरीय-सम्मेलनम् नवदिल्ल्यां भारतमण्डपं इत्यत्र समारप्स्यत् । अन्ताराष्ट्रिय-नागरिक उड्डयन-सङ्घटनम्, नागरिक उड्डयन मन्त्रालयः च सम्मिल्य द्विवार्षिकस्य कार्यक्रमस्य आयोजनं कुरुतः । भारतं विश्वस्य द्रुतगत्या वर्धमानं विमानन-विपणिकेन्द्रम् अस्ति, सम्प्रति च निजक्षेत्रे तृतीयं बृहत्तमम् विपणिकेन्द्रम् अस्ति। गतदशके भारते विमानयानानां सङ्ख्या चतुश्शततो सम्वर्ध्य अष्टशततः अधिका जाता अस्ति, विमानस्थानकानि चतुर्सप्ततितः सम्वर्ध्य सप्तपञ्चाशदुत्तरैकशतं यावत् वर्धितानि सन्ति। सर्वकारस्य उडान् इत्यादिभिः उपक्रमैः क्षेत्रीय-सम्पर्क वर्धितम् अस्ति, येन दूरस्थानि क्षेत्राणि अपि विमानयान सञ्जाले एकीकृतानि भवेयुः इति सुनिश्चितं कृतमस्ति ।

कच्छ-नगरस्य अब्दासा-लखपत्-प्रदेशयोः अज्ञातज्वरस्य प्रकोपात् एकादश जनाः मृताः

गुजरातराज्ये गतसप्ताहे कच्छ-नगरस्य अब्दासा-लखपत्-प्रदेशयोः अज्ञातज्वरस्य प्रकोपात् एकादश जनाः मृताः इति राज्यसर्वकारेण पुष्टीकृतम् । कच्छ-नगरस्य भ्रमणं कुर्वन् राज्यस्य स्वास्थ्यमन्त्री ऋषिकेश-पटेलः प्रसार-माध्यमान् संसूचितवान् यत् षोडश-सन्दिग्ध-मृत्युषु एकादश-जनाः अज्ञातज्वर-प्रकोपात् मृताः, शेषाः पञ्च जनाः च अन्यैः विभिन्नैः रोगैः मृताः । मन्त्रिवर्यः अवदत् यत्, राज्यसर्वकारेण रोगिणां चिकित्सायै विस्तृता व्यवस्था कृता अस्ति ।

मालदीवस्य निलम्बितौ द्वौ मन्त्रिणौ त्यागपत्रं दत्तवन्तौ

भारतीय-प्रधानमन्त्रिणं विरुद्ध्य अपमानजनकं टिप्पणीम् अधिकृत्य मालदीवस्य निलम्बितौ द्वौ मन्त्रिणौ त्यागपत्रं दत्तवन्तौ। स्थानीय-संचार-सूचना-माध्यमैः ज्ञातम् यत्, मरियम्-शिउना, माल्शा-शरीफः च व्यक्तिगत कारणम् उद्दिश्य त्यागपत्रम् प्रायच्छताम्। ध्यानास्पदं वर्तते यत् अस्य वर्षस्य जनवरीमासे प्रधानमन्त्रिणं नरेन्द्रमोदिनं, भारतीयजनान् च विरुद्ध कृताः टिप्पण्यः अधिकृत्य शिउना-माल्शा, अब्दुल्-महज़ूम्-मजीदः च निलम्बितौ अभवताम् ।

भारतीयदलं पुरुषाणां एशिया चषक क्रीडाद्वन्द्वे मलेशियादलं एकम् क्रीडनाङ्क विरुध्य अष्टक्रीडनाङ्कैः पराजित्य उपान्त्यचक्रे प्रविष्टम्

हॉकीक्रीडा-द्वन्द्वे, विगतवर्षस्य विजेतृदलेन भारतेन गतमध्याह्ने चीनस्य हुलुनबुइर क्रीडाङ्गणे राउंड-रॉबिन - इत्यस्मिन् क्रीडाचरणे पुरुषाणां एशिया चषक क्रीडाद्वन्द्वे मलेशियादलं एकम् क्रीडनाङ्क विरुध्य अष्टक्रीडनाङ्कैः पराजित्य उपान्त्यचक्रे प्रविष्टम्। राजकुमारपालेन निरन्तरं क्रीडनाङ्कत्रयं समर्जितं अपरत्र अरिजीत सिंह-हुंडलेन च क्रीडनाङ्कद्वयं समर्जितम् ।

भारतं सेमिकण्डक्टर् इत्यस्य बृहत्तमोत्पादन-केन्द्रं भवितुं प्रत्येकं उपायं करिष्यति-प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

हिमसंस्कृतवार्ताः। सिलिकान्-कूटनीतेः युगम् अस्ति, भारतं च सेमिकण्डक्टर् इत्यस्य बृहत्तमोत्पादन-केन्द्रं भवितुं प्रत्येकं उपायं करिष्यति इति प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना प्रोक्तम्। सः अवदत् यत्, उपकरणेषु प्रयुज्यमाणस्य चिप्-इत्यस्य उत्पादन-संख्यां वर्धयितुं सर्वकारः अवधानं यच्छति। ग्रेटर्-नोयडा इत्यत्र सेमिकान्-भारतम् इत्यस्य कार्यक्रमस्य उद्घाटनानन्तरं प्रधानमन्त्री भाषमाणः आसीत् । स्वकीये भाषणे, प्रधानमन्त्री देशे विद्युदुपकरणानां, सेमिकण्डक्टर् इत्यस्य च व्यापारं वर्धयितुं सर्वकारेण कृताः विविधाः प्रोत्साहनोपक्रमाः समुद्घाटिता। सः अवदत् यत् अस्य दशकस्य अन्तिमकालं यावत् देशस्य विद्युदुपकरणानां क्षेत्रम् पञ्चशतं बिलियन्-डालर्-मूल्यकं निर्मातुं सर्वकारेण लक्ष्यम् निर्धारितम् अस्ति। डिजिटल् इण्डिया इत्यस्य उपक्रमस्य सफलतायाः विषये अपि प्रधानमन्त्रिणा प्रोक्तं यत् देशे अस्य बहुगुणक-प्रभावः दृश्यते। सः अवदत् यत् पूर्वं देशः दूरवाण्याः आयातं करोति स्म, परन्तु अधुना सः दूरवाण्याः द्वितीयं बृहत्तमं उत्पादकं निर्यातकं च अस्ति । अस्मिन् अवसरे सूचना प्रौद्योगिक-मन्त्री अश्विनीवैष्णवः अवदत् यत्, सर्वकारेण डिजिटल् इण्डिया, टेलिकाम्-मिशन् इत्येतयोः माध्यमेन नागरिकाणां हस्तेषु प्रौद्योगिकी समानीता । अस्माकं संवाददातृणां प्रोक्तं यत् सेमिकान्-भारतं इत्यस्मिन् कार्यक्रमे वैश्विक सेमिकण्डक्टर्-निर्माणविशेषज्ञानां शीर्षनेतृत्वं सहभागं करिष्यति । अस्मिन् सम्मेलने पञ्चाशदुत्तर-द्विशततो अधिकाः प्रदर्शकाः, पञ्चाशदुत्तरैकशतं वक्तारः च भागं ग्रहीष्यन्ति ।

जलवायु-परिवर्तनं ऊर्जा-संक्रमणं च वैश्विक चिन्ताः-प्रधानमन्त्री

जलवायु-परिवर्तनं ऊर्जा-संक्रमणं च वैश्विक चिन्ताः सन्ति इति प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना प्रोक्तम् डीकार्बनाईसेशन् इत्यत्र हरित हैड्रोजन् इत्यस्य प्रभावं सम्वर्धितुं अन्ताराष्ट्रिय- सहभागित्वम् महत्त्वपूर्णम् अस्ति। दृष्य-श्रव्य-माध्यमेन हरित हैड्रोजन्-विषये अन्ताराष्ट्रिय-सम्मेलनम् संबोधयन्, प्रधानमन्त्री प्रोक्तवान् यत् उत्पादनस्य वर्धनं, व्ययस्य न्यूनीकरणं, निर्माणं च परस्परसहयगेन द्रुतगत्या प्रगतिं कर्तुं शक्नोति ।

भारतीय- उद्यमशीलानां कृते अन्ताराष्ट्रिय-व्यापारस्य सुगमतां प्रवर्धयितुं ट्रेड्-कनेक्ट् ई-प्लाट्फ़ार्म इत्यस्य उद्घाटनं कृतवान् वाणिज्य-उद्योग-मन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ताः। वाणिज्य-उद्योग-मन्त्री पियूष गोयल्-वर्यः नवदिल्ल्याम् एकस्मिन् कार्यक्रमे भारतीय-उद्यमशीलानां कृते अन्ताराष्ट्रिय-व्यापारस्य सुगमतां प्रवर्धयितुं ट्रेड्-कनेक्ट् ई-प्लाट्फ़ार्म इत्यस्य उद्घाटनं कृतवान् । कार्यक्रमं संबोधयन् श्री गोयल् वर्यः अवदत् यत् ट्रेड्-कनेक्ट् ई-प्लाट्फ़ार्म इति विविधमन्त्रालयानां, संस्थानां, संगठनानां च मध्ये सहयोगं वर्धिष्यति । सः उल्लेखं अकरोत् यत् एषः मञ्चः भविष्यकालीनः अस्ति तथा च विविध-सूचनानां दत्तांशानां च सुलभतां वर्धयिष्यति । मन्त्रिवर्यः इदमपि अकथयत् यत् आगामि-संस्करणानि हिन्दीभाषायां तथा अन्यासु आधिकारिक- भारतीय-भाषासु अपि उपलभ्यन्ते ।

सुभाषितम्

शतं विहाय भोक्तव्यं
सहस्रं स्नानमाचरेत्।
लक्षं विहाय दातव्यं
कोटिं त्यक्त्वा हरिं भजेत्।।

भावार्थः- सौ कार्य को छोड़कर भोजन करना चाहिए। हजारों कार्य को छोड़कर स्नान करना चाहिए। लाखों कार्य को छोड़कर दान देना चाहिए और करोड़ों कार्य को छोड़कर ईश्वर की स्तुति करनी चाहिए।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

जम्मू-कश्मीरः-निर्वाचनम् १४ दिनांके नरेन्द्रमोदिनः उच्चस्तरीयायै जनसभायै सज्जता प्रचलति

हिमसंस्कृतवार्ताः। जम्मू-कश्मीर-प्रदेशे, गतसप्ताहे समारब्धे विधानसभानिर्वाचनस्य प्रथमचरणस्य प्रवर्तमाने प्रचारमध्ये चिनाबस्य डोडा-क्षेत्रस्थे क्रीडाङ्गणे सितम्बर-मासस्य चतुर्दश-दिनाङ्के प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः उच्चस्तरीयायै जनसभायै सज्जता प्रचलति । लोकसभायाः विपक्षनेता राहुलगान्धी अपि डोडा-नगरे जनसभां सम्बोधयिष्यति, परञ्च तस्य सम्बोधन-कार्यक्रमः अधुना यावत् निर्धारितः नास्ति । प्रधानमन्त्री मोदीं राहुलगान्धीं च अतिरिच्य काङ्ग्रेस्-दलस्य अन्यः एकः प्रमुख प्रचारकः इम्रान् प्रतापगढी इत्येषः अपि सितम्बरमासस्य त्रयोदश-दिनाङ्के चार्वा कहरा इत्यत्र जनसभां सम्बोधयिष्यति, अपरत्र नैशनल्-कान्फ्रेन्स्-दलस्य प्रमुख-प्रचारकः ओमर्-अब्दुल्ला द्वादश-दिनाङ्के डोडा-क्षेत्रे कांश्चन् जनसभाः सम्बोधयिष्यति।

वियतनाम-टाइफून-यागी इत्यनेन चक्रवातेन मृतानां सङ्ख्या पञ्चपञ्चाशदुत्तरैकशतम्

वियतनामदेशे, टाइफून-यागी इत्यनेन चक्रवातेन मृतानां सङ्ख्या पञ्चपञ्चाशदुत्तरैकशतं यावत् सञ्जाता, यस्यानन्तरं राजधान्याः हनोई-क्षेत्रात् सहस्राधिकाः नागरिकाः सुरक्षिताः निष्काषिताः सन्ति । स्थानीय सञ्चार माध्यमैः ज्ञातम् यत्, ह्यः लावो-काई-प्रान्तस्य दूरस्थे पर्वतग्रामे लाङ्ग-नू इत्यत्र अपि यागीचक्रवातेन भूस्खलनं सञ्जातम्, येन न्यूनातिन्यूनं द्वाविंशतिः जनाः मृताः।

HP High Court: शैक्षणिकसत्रस्य मध्ये न भवेत् शिक्षकाणां स्थानान्तरणम्, उच्चन्यायालयेन शिक्षानिदेशकाय आदेशः निर्गतः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। शैक्षणिकसत्रस्य मध्ये शिक्षकानां स्थानान्तरणं न करणीयम् इति हिमाचलप्रदेश उच्चन्यायालयेन आदेशः दत्तः। न्यायालयेन उक्तं यत्, स्थानान्तरणप्रकरणेषु कस्यापि शिक्षकस्य विरुद्धं भेदभावः न भवेत् इति कारणेन सर्वकारेण स्वस्य आदेशस्य कठोरतापूर्वकं अनुसरणं कर्तव्यम्। ३ सितम्बर् दिनाङ्के उच्चन्यायालयेन प्रारम्भिक- शिक्षा- निदेशकस्य विरुद्धं दृढटिप्पणी कृत्वा प्रारम्भिक- शिक्षानिदेशकेन स्थानान्तरणेषु स्वीक्रियमाणानां द्विगुणमानकानां विषये मुख्यसचिवं शिक्षासचिवं च सूचयितुं आदेशाः कृताः आसन्। शिक्षासचिवः पृष्टः यत् सः शिक्षानिदेशकस्य द्विगुणस्य विषये अवगतः अस्ति वा इति। यदि अवगतः तर्हि शिक्षानिदेशकस्य विरुद्धं किमर्थं कोऽपि कार्यविधिः न कृता। यदि ते न जानन्ति तर्हि तेषां विरुद्धं किं कार्यं भविष्यति। न्यायाधीशः अजयमोहनगोयलः याचिकाकर्ता रमणकुमारेन प्रवेशितयाचिकायाः प्रारम्भिकश्रवणानन्तरं एषः आदेशं कृतवान् आसीत्। मंगलवासरे श्रवणकाले उक्तं यत् न्यायालयस्य आदेशानुसारं ७ सितम्बर दिनाङ्के शिक्षासचिवस्य अध्यक्षतायां उच्चप्रारम्भिक- शिक्षानिदेशकयोः संयुक्तशिक्षासचिवस्य च उपस्थितौ स्थानान्तरणसम्बद्धाः केचन आदेशाः शिक्षकाणां निर्गताः आसन्। आदेशेषु प्रारम्भिकशिक्षानिदेशकाय सत्रस्य मध्ये शिक्षकाणां स्थानान्तरणं न कर्तुं निर्देशाः निर्गताः। यदि अत्यन्तम् आवश्यकं भवति तर्हि सम्बन्धितशिक्षकस्य स्थानान्तरणसम्बद्धः विषयः शिक्षामन्त्रिणः मुख्यमन्त्रिणः च समक्षं स्थापनीयः इति अपि निर्देशाः दत्ताः सन्ति। ३० जुलाई दिनाङ्के स्थानान्तरणनिषेधस्य अनन्तरं सः कति शिक्षकान् स्थानान्तरितवान् इति वक्तुं प्रारम्भिकशिक्षानिदेशकाय अपि आदेशः दत्तः। प्रारम्भिकशिक्षानिदेशकस्य विरुद्धं पूर्वमेव निर्गतस्य कारणदर्शनसूचनायाः विषये अपि स्पष्टीकरणं याचितम् अस्ति। सर्वकारस्य आदेशान् दृष्ट्वा न्यायालयः प्रकरणस्य निस्तारणं कुर्वन् स्थानान्तरणेषु द्विगुणं मानकं न स्वीकृत्य शिक्षकैः सह समानरूपेण व्यवहारं कर्तुम् आदेशं दत्तवान्।

मण्डीनगरे मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं प्रबलः विरोधः

हिमसंस्कृतवार्ताः - लघ्वीकाशी मण्डी। शिमलानगरस्य अनन्तरं अधुना अवैधनिर्माणस्य आरोपैः परितः मस्जिदस्य विषयः नगरनिगममण्डीनगरे अपि गतिं प्राप्तवान् अस्ति। शिमला इव मण्डीनगरे अपि जनाः वीथिषु प्रविष्टाः सन्ति। मंगलवासरे विभिन्नानां हिन्दूसंस्थानां सदस्याः मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं व्यापकं प्रदर्शनं कृतवन्तः। निगमकार्यालयस्य बहिः विभिन्नाः हिन्दूसंस्थाः स्थानीयजनाः च हनुमानचालीसा पाठं कृतवन्तः। निगमकार्यालयस्य बहिः घोषान् उत्थाप्य नगरे सभां कृत्वा अपि मस्जिदभवनं प्राप्तुं प्रयतन्ते स्म, परन्तु पुलिसैः स्कोडीसेतुतः पुनः प्रेषिताः। अस्मिन् काले अवैधमस्जिदस्य सीलीकरणस्यापि आन्दोलनकारिणः आग्रहं कृतवन्तः। प्रदर्शनं दृष्ट्वा जिलापुलिसप्रशासनेन स्थले एव बहूनां पुलिसं क्यूआरटी च नियोजितम्। मण्डीनगरस्य पेलेसवार्डस्य जेलमार्गे पुरातनं मस्जिदभवनं वर्तते इति कथ्यते। आरोपः अस्ति यत् मस्जिदः लोकनिर्माणविभागस्य भूमौ निर्मितः अस्ति। एतेन सह विगतकेषु वर्षेषु मस्जिदसञ्चालकाः संरचनायाः केचन भागाः ध्वस्तं कृत्वा स्थायीभवनं निर्मितवन्तः। नगरनिगमेन मस्जिदसञ्चालकानां कृते सूचनाः अपि दत्ताः, परन्तु तदनन्तरं अपि निर्माणकार्यं निरन्तरं भवति स्म। अस्य विषयस्य विषये नगरनिगमस्य आयुक्तस्य न्यायालये अपि मंगलवासरे नगरनिगमस्य आयुक्तस्य अध्यक्षतायां श्रवणम् अभवत्। निगमस्य अन्तः यत्र प्रकरणस्य श्रवणं भवति स्म, तदा अवैधनिर्माणस्य विरोधे हिन्दुसंस्थाः बहिः गर्जन्ति स्म। समाजसेवकः गोपालकपूरः अवदत् यत् एतत् मस्जिदभवनं सर्वथा अवैधनिर्माणम् अस्ति।

नगरनिगमस्य षट्सदस्यीयदलम् अन्वेषणं करिष्यति

अवैधमस्जिदप्रकरणस्य अन्वेषणं नगरनिगम-आयुक्तन्यायालये अभवत्, यत्र मस्जिदसञ्चालकाः मंगलवासरे आवश्यकाभिलेखान् दातुं न शक्तवन्तः। तस्मिन् नगरनिगमस्य, लोकनिर्माणविभागस्य एनओसी इत्यस्य अनापत्तिप्रमाणपत्रं, भवनस्य मानचित्रं च न प्राप्तम्। नगर निगमस्य मण्डी आयुक्तः एच.एस.राणा इत्यनेन निगमस्य अतिरिक्तायुक्तस्य अध्यक्षतायां षड्जनानाम् एकं दलं निर्मितं यत् अस्य विषयस्य अन्वेषणं करणीयम्। अस्मिन् लोक निर्माणविभागः, राजस्वविभागः, पुलिसविभागः इत्यादयः सम्बन्धितपक्षाः सम्मिलिताः सन्ति। अधुना अस्य प्रकरणस्य श्रवणं १२ सितम्बर दिनाङ्के भविष्यति।

सूचनापत्रस्य प्रेषिते अपि अवैधनिर्माणं निरन्तरं भवति स्म

नगरनिगमस्य मण्डी इत्यस्य सूचनायां एषः विषयः आगतः ततः परम् अस्मिन् वर्षे मस्जिदसञ्चालकानां कृते त्रीणि सूचनापत्राणि प्रेषितानि, परन्तु सूचनां प्राप्य अपि निर्माणकार्यं निरन्तरं कृतम्।

वित्तीयसंकटापन्नाय हिमाचलसर्वकाराय: शुभसंकेतः

राज्यविद्युत्निगमस्य पिन-पार्वती परियोजनया ९७५ कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। वित्तीयसंकटस्य सम्मुखीभूतस्य हिमाचलसर्वकारस्य कृते शुभसमाचारः आगतः। सर्वकारीय-उपक्रमस्य राज्यविद्युत्निगमस्य प्रतिष्ठितशतमेगावाट-सैञ्जजलपरियोजनया देशस्य नवरत्नविद्युत्कम्पनीनां पराजयं कृत्वा राज्यसर्वकाराय मुकुटं दत्तम्। सैन्जे प्रवहन्त्याः पिन-पार्वती-नद्याः २८१ कोटि-युनिट्-विद्युत् परियोजनायाः ९७५ कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि सन्ति । अतः विद्युत्निगमस्य एषा परियोजना यदा राज्यसर्वकारस्य कोषं पूरितवती तदा राज्यसर्वकारः भविष्यस्य कृते शुभलक्षणं मन्यते। राज्यविद्युत्निगमस्य मुख्यालयशिमलातः प्राप्तसूचनानुसारं सैंजजलपरियोजनायाः विद्युत् ९७५ कोटिरूप्यकाणां अर्जनस्य आकङ्क्षां पारं कृतवती अस्ति। ऋणभारयुक्ता राज्यस्य अर्थव्यवस्था तस्य पुनरुत्थानस्य उपायं अन्विष्यते, अतः १०० मेगावाटस्य सैञ्जपरियोजना राज्यस्य अर्थव्यवस्थायाः कृते प्रमुखा परियोजना इति मन्यते।राज्यविद्युत्निगमस्य एषा परियोजना सप्तवर्षेषु स्वनाम्ना अतुलनीयाः उपलब्धयः प्राप्तवती अस्ति, यथावत् सैंजजलपरियोजनायाः विषयः अस्ति, तत्र २०१७ तमे वर्षे विद्युतोत्पादनं आरब्धम्, यदा तु प्रतिवर्षं ३०७ मिलियनमात्रकं विद्युतोत्पादनं करिष्यति एवं सर्वकारः प्रतिवर्षं १५४ कोटिरूप्यकाणां राजस्वं प्राप्स्यति। अस्याः परियोजनायाः ९७५ कोटिरूप्यकाणां राजस्वं प्राप्तम् । विद्युत्निगमेन निर्मितायाः अस्याः जलपरियोजनायाः राजस्वात् ऊर्जाक्षेत्रस्य राज्यस्य आयस्य महती वृद्धिः भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति।

Shimla Masjid Controversy : कामपि विवादपूर्णां स्थितिं सम्भालयितुं सर्वकारः असफलः, विपिन परमारः संजौलीविषये काङ्ग्रेसं लक्ष्यीकृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः- धर्मशाला। हिमाचलप्रदेशविधानसभायाः पूर्वध्यक्षः विधायकः च विपिनसिंहपरमारः संजौलीप्रकरणे स्वप्रतिक्रियाम् अददत्। विपिन परमारः अवदत् यत् भाजपा सामान्यजनस्य उपरि यष्टिप्रहारस्य विरोधं करोति। सः अवदत् यत् काङ्ग्रेससर्वकारः सर्वथा निरर्थकः सर्वकारः अस्ति। अयं सर्वकारः कस्यापि प्रकारस्य विवादपूर्णां परिस्थितिं सम्भालयितुं असफलः अभवत्। भाजपा संजौलीनगरे जनानां कृते आन्दोलनेन सह अस्ति, अस्मिन् विरोधे ये जनाः व्रणिताः अभवन् तान् प्रति संवेदनशीलः अस्ति। अद्यतनस्य आन्दोलनं सर्वकारेण उत्तमरीत्या सम्भालयितुं शक्यते स्म इति भाजपा मन्यते, परन्तु सर्वकारस्य एतत् कर्तुं अभिप्रायः नासीत्। सर्वकारः काङ्ग्रेसनेतारः च सुविचारितकार्यक्रमे कार्यं कुर्वन्ति। काङ्ग्रेसः केवलं हिमाचले देशे च कार्यसूचीं स्थापयितुम् इच्छति। सः अवदत् यत् संजौल्यां निर्दोषाणां जनानामुपरि यष्टिप्रहारं कृत्वा जलतोपानां प्रयोगः कृतः। विपिन परमारः अवदत् यत् जनसामान्यम् अपि अकारणम् उत्पीडितं भवति, आन्दोलनकारी इति मन्यते, स्वविद्यालयस्य बालकान् उद्धर्तुं स्थिताः सामान्यजनाः अपि यष्टिभिः ताडिताः। एषः न्यायः कुत्र अस्ति? सः अवदत् यत् भाजपा काङ्ग्रेसस्य एतस्य कार्यसूचनायाः विरोधं करोति। समये समये काङ्ग्रेसस्य नकारात्मकं मुखं जनसामान्यं प्रति आगतम्। काङ्ग्रेससर्वकारः जनविरोधी सर्वकारः अस्ति। अद्यत्वे सर्वकारस्य वास्तविकं मुखं जनसामान्यं मध्ये उजागरितम् अस्ति। प्रतिज्ञाभिः सह सत्तां प्राप्तः सुखविन्दरसिंहस्य सर्वकारः अद्य प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे असफलः अभवत्। काङ्ग्रेससर्वकारः जनानां कृते किमपि प्रतिज्ञां दातुं न शक्तवान्। यस्य कारणात् राज्यस्य जनाः वञ्चिताः इति अनुभवन्ति। भाजपानेता उक्तवान् यत् सुक्खुसर्वकारेण जनविरोधिनिर्णयान् स्वीकृत्य अयं सर्वकारः जनानां प्रति कियत् मैत्रीपूर्णः इति दर्शितवान्। अधुना संजौली-प्रसङ्गे सामान्यजनानाम् उपरि यष्टिप्रहारेण राज्यसर्वकारः कस्य प्रस्तावस्य अन्तर्गतं कार्यं करोति इति दर्शितम् अस्ति। भाजपा पूर्णतया विरोधं करोति।

अद्य हिमाचलसंस्कृताकादम्याः ऊनाजनपदे विद्यालीयछात्राणां भविष्यन्ति संस्कृतप्रतियोगिताः

हिमसंस्कृतवार्ताः 12 सितम्बर। अद्य भविष्यन्ति हिमाचलसंस्कृताकादम्याः ऊनाजनपदे विद्यालयछात्राणां संस्कृतप्रतियोगिताः। अस्मिन् वियये सूचयन् अकामदम्याः सचिवेन डॉ.केशवानन्देन ख्यापितं यत् ऊनायाः कन्याराजकीये विद्यालये भविष्यति यस्मिन् ऊना जनपदः सम्भवतः ३०० छात्राः प्रतिभागितां करिष्यन्ति। प्रतियोगितासु श्लोकोच्चारणप्रतियोगिता, भाषणप्रतियोगिता, मन्त्रोच्चारणप्रतियोगिता, गीतगायनप्रतियोगिताश्च भविष्यन्ति। प्रातः ९ वादनात् नामाङ्कनप्रक्रिया भविष्यति। ध्यातव्यमस्ति यत् हिमाचलसंस्कृत-अकादमी हिमाचलस्य सर्वेषु जनपदेषु संस्कृतप्रतियोगितानाम् आयोजनं करिष्यति। यत्र छात्राः विविधासु प्रतियोगितासु प्रतिभागं करिष्यन्ति।

संजौलीमस्जिदविवादः-संजौलीक्षेत्रे हिन्दूसङ्घटनानां उग्रप्रदर्शनम्, द्विवारं यष्टिप्रहारः, १० जनाः व्रणिताः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य राजधान्याः शिमलायाः संजौलीनगरे स्थिते मस्जिदे अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं बुधवासरे हिन्दूसङ्घटनैः उग्रप्रदर्शनं कृतम्। आन्दोलनकारिणः ढलीकन्दरायां अवरोधं भङ्ग्य संजौलीविपण्णीं प्राप्तवन्तः। आन्दोलनकारिणां पुलिसानां च मध्ये यष्टिप्रहारे पञ्चपुलिसकर्मचारिभिः सहितं दशजनाः गम्भीराः घातिताः।

संजौलीचतुष्पथि ओजपूर्णाः घोषोद्घोषाः

आन्दोलनकारिणः उभयतः आगताः मध्ये पुलिसबलं परितः कृतवन्तः। संजौलीचतुष्पथि ओजपूर्णाः घोषोद्घोषाः प्रचलति स्म। चतुष्पथम् उभयतः आन्दोलनकारिणः समागताः आसन्। मध्ये पुलिसबलमासीत्। एकं रोगीवाहनमपि निरुद्धम्।

संजौल्यां वातावरणं विवादपूर्णं, पुनः आन्दोलनकारिणामुपरि यष्टिप्रहारः

हिमाचलप्रदेशस्य राजधान्यां शिमलायां संजौलीनगरे स्थिते मस्जिदे अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं हिन्दूसङ्घटनानां घोरप्रदर्शनं निरन्तरं वर्तते। वातावरणं तनावपूर्णं तिष्ठति। संजौलीचतुष्पथि पुनः आन्दोलनकारिणः बहुसंख्यायां समागताः आसन्। पुनः आन्दोलनकारिणः बाधाः भङ्गयितुं प्रयतन्ते स्म। अस्मिन् विषये पुनः पुलिसैः जनसमूहं विकीर्णं कर्तुं यष्टिप्रहारं कृतम्।

विरोधान्दोलनानां मध्ये संजौलीक्षेत्रे अनेकेषु विद्यालयेषु अवकाशः

विरोधान्दोलनस्य मध्ये संजौलीक्षेत्रस्य अनेकेभ्यः विद्यालयेभ्यः बालकाः मुक्ताः अभवन्। मातापितृभ्यः स्वसन्ततिं विद्यालयात् आनेतुं कठिनं संघर्षं कर्तव्यं अभवत्। अनेके मातापितरः समये एव विद्यालयं प्राप्तुं न शक्तवन्तः। अपरपक्षे संजौलीचतुष्पथि, विपण्यां च उभयतः नारावादनं निरन्तरं वर्तते।

आन्दोलनकारिणां पुलिसानां च मध्ये विवादः वर्धितः

आन्दोलनकारिणां पुलिसानां च मध्ये विवादः वर्धितः अस्ति। द्वन्द्वस्य मध्ये पुनः आन्दोलनकारिणः मस्जिदं प्रति गन्तुं प्रयतन्ते स्म। पुलिसैः आन्दोलनकारिणः २० मीटर पृष्ठतः नोदिताः।

पुलिस-आन्दोलनकारिणां मध्ये गतिशीलः संघर्षः

अधुना आन्दोलनकारिणः पुलिसैः प्रेषिताः भवन्ति। पुलिस-आन्दोलनकारिणां मध्ये विवादः अभवत्। आन्दोलनकारिणः मार्गे उपविष्टाः सन्ति, गन्तुं सज्जाः न सन्ति। वातावरणं तनावपूर्णं तिष्ठति। सार्धैकघण्टां यावत् संजौली-विपणी निरुद्धा अस्ति। सहस्राणि जनाः समस्यानां सम्मुखीभवन्ति।

आन्दोलनकारिणः पुलिसैः सह संघर्षः एका महिलारक्षिका घातिता

मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं संजौलीनगरे द्वयोः स्थानयोः विरोधाः अभवन्। मस्जिदक्षेत्रस्य समीपे एकं प्रदर्शनम् अस्ति, यत्र ढलीतः आगच्छन्तः आन्दोलनकारिणः निरुद्धाः आसन्। द्वितीयं प्रदर्शनं संजौलीचतुष्पथि अभवत्, यत्र छोटाशिमलातः, लक्कड़बजारात् च आगच्छन्तः जनाः स्थगिताः आसन्। उभयत्र वातावरणं तनावपूर्णं तिष्ठति। उद्घोषवादनं प्रचलति स्म। आन्दोलनकारिणां पुलिसयोः च मध्ये एका महिला पुलिसकर्मचारी घातिता। घातितानां चिकित्सायै चिकित्सालयं नीताः सन्ति।

संजौली चतुष्पथतः आन्दोलनकारिणः निष्कासिताः

अधुना संजौलीचतुष्पथत् आन्दोलनकारिणः पुलिसैः निष्कासिताः। जनसमूहः विकीर्णः अस्ति। विभिन्नस्थानेषु पुलिसबलानि नियोजितानि सन्ति। आगच्छन्तः गच्छन्तः जनाः निकटतया निरीक्षिताः सन्ति।

आन्तरिकसुरक्षायाः सुदृढीकरणाय: समितिः निर्मिता भविष्यति - मन्त्री विक्रमादित्यसिंहः

संजौली मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विषये पत्रकारान् सम्बोधयन् लोकनिर्माणमंत्री विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् तहबाजारी इति नीतेः विषये सर्वकारः मन्त्रिमण्डलस्य उपसमित्याः सङ्गटनम् कुर्वन् अस्ति। अस्य उपक्रमः पूर्वमेव कृतः। राज्यस्य आन्तरिकसुरक्षानियमान् अधिकं कठिनान् कर्तुं निर्णयः क्रियते। समित्यां मन्त्रिणः अपि समाविष्टाः भविष्यन्ति।

विधानस्य परिधिमध्ये एव कार्यविधिः कर्तव्या भविष्यति

संजौलीविरोधविषये विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् सर्वेषां स्वविचारं प्रकटयितुं प्रदर्शनं च कर्तुं अधिकारः अस्ति। एतत् दृष्ट्वा स्थले एव पुलिसबलं प्रचण्डं नियोजितम्। विधिव्यवस्थां निर्वाहयितुम् जलतोपस्य उपयोगः करणीयः आसीत्, लघु यष्टिप्रहारः अपि करणीयः आसीत्। कति जनाः घातिताः इति प्रतिवेदनं गृहीतं भविष्यति। कस्यचित् हानिं कर्तुं अभिप्रायः नासीत्। न्यायस्य परिधिमध्ये एव कार्यविधिः कर्तव्या भविष्यति, भावनाम् कारणेन यत्किमपि अनुचितं पदं परिहर्तव्यं भविष्यति।

१० घातिताः चिकित्सालयं प्राप्तवन्तः

शिमलायाः संजौलीनगरे मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं हिन्दू-सङ्घटनानां हिंसकप्रदर्शने दर्जनशः जनाः घातिताः सन्ति। यष्टिप्रहारे विवादे च १० घातिताः चिकित्सालयं प्राप्ताः। पञ्चपुलिसकर्मचारिणः अपि घातिताः। विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् एषः विषयः चिरकालात् लम्बितः। यावत् अवैधभवननिर्माणस्य विषयः अस्ति तावत् सर्वकारेण तस्य संज्ञानं गृहीतम्। मया सभायां अपि दृढतया उक्तं यत् अस्मिन् विषये निर्णयः गृहीतमात्रेण विधानस्य परिधिमध्ये एव कार्यविधिः भविष्यति, यदि किमपि भवनं अवैधं लभ्यते तर्हि तत् ध्वस्तं भविष्यति। परन्तु अस्माभिः विधिप्रक्रियया अग्रे गन्तुम् अस्ति। हिमाचलप्रदेशे शान्तिवातावरणं भवेत् इति वयं इच्छामः।

अवैधनिर्माणं राज्यसर्वकारस्य नासिकायाः अधः एव अभवत्- सांसदः अनुरागठाकुरः

संजौलीनगरस्य मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विषये अनुरागठाकुरः अवदत् यत् अवैधनिर्माणं यथा अभवत् तथा च आधारपत्राणि कृत्वा जनाः अवैधरूपेण लाभं प्राप्नुवन्ति स्म, एतत् सर्वं राज्यस्य सर्वकारस्य नासिकायाः अधः एव राजधानी- शिमलानगरे अभवत्। सः अवदत् यत् राज्ये विधिव्यवस्था राज्यसर्वकारस्य विषयः अस्ति, अतः राज्यसर्वकारेण अस्मिन् विषये कार्यविधिः कर्तव्या। ठाकुरः अवदत् यत् काङ्ग्रेसमन्त्रिणः सदने वदन्ति, मुख्यमन्त्री च सुप्तः इति दुःखदम्।

अधिकांशः आन्दोलनकारिणः भाजपायाः सन्ति- नरेशचौहानः

अपरपक्षे मुख्यमन्त्रिणः मीडियाविषये प्रधानपरामर्शकः नरेशचौहानः अवदत् यत् राज्ये कार्यं कर्तुं बहिः राज्येभ्यः आगच्छन्तः जनानां पञ्जीकरणार्थं सर्वकारेण निर्णयः कृतः। विधिं स्ववशं ग्रहीतुं कस्यचित् अधिकारः नास्ति। आन्दोलनकारिणः विधानस्य परिधिमध्ये एव स्वस्य विरोधं प्रकटयितुं अर्हन्ति स्म। अधिकांशः आन्दोलनकारिणः भाजपायाः आसन्। राजनैतिकस्वार्थस्य कारणात् भाजपानेतारः बलात् अस्य विषये महत्त्वं ददति। अवैधनिर्माणस्य प्रकरणं नगरनिगम- आयुक्तस्य न्यायालये लम्बितम् अस्ति। अस्य निर्माणार्थं विधायक- सांसद-निधिभ्यः धनं मुक्तम् अस्ति वा? मानचित्रं न उत्तीर्णं कथं निर्माणं जातम्? एतेषां विषयेषु अपि सर्वकारः अन्वेषणं कुर्वन् अस्ति। एषः विषयः हिन्दू-मुस्लिम-सम्बद्धः न भवेत्। विगतदशवर्षेषु देशे एतादृशी राजनीतिः वर्धिता अस्ति।

निःशस्त्रेषु यष्टिप्रहारस्य जलतोपस्य च प्रयोगः दुर्भाग्यपूर्णः अस्ति- जयरामः

पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षनेता च जयरामठाकुरः अवदत् यत् निजयाचनानां विषये विरोधं कुर्वतां जनानां उपरि बलस्य जलतोपस्य च प्रयोगः अतीव दुर्भाग्यपूर्णः अस्ति। अस्मिन् सम्पूर्णे प्रकरणे प्रथमदिनात् एव सर्वकारेण पक्षपातपूर्णं कार्यं क्रियते। यदा स्पष्टं भवति यत् मस्जिदः वैधानिकः नास्ति तदा समुचिता कार्यविधिः कर्तव्या, परन्तु कार्यविधिं कर्तुं स्थाने मुख्यमन्त्री आन्दोलनकारिणः संतर्जनाम् अयच्छत्। कठोरकार्याणां विषये वदन् जनभावनाः आहतकर्तुं प्रयत्नः कृतः । एषा एव सर्वकारस्य असफलता। अस्य विषयस्य निवारणे, जनभावनायाः अवगमने, सम्माने च सर्वकारः सफलः अभवत्। यत् कार्यं विधिना कर्तुं शक्यते स्म, तत् उच्चाज्ञायाः प्रभिवेन न क्रियते।

यष्टिप्रहारे पञ्चपुलिससहित दशजनाः घातिताः

बुधवासरे हिन्दूसङ्घटनैः हिमाचलप्रदेशस्य राजधानी शिमलानगरे मस्जिदस्य अवैधनिर्माणस्य विरुद्धं घोरविरोधः कृतः। जिलाप्रशासनेन धारा १६३ आरोपितेऽपि संजौलीनगरे सहस्राणां जनानां समूहः एकत्रितः भूत्वा मस्जिदस्य ध्वंसनस्य आग्रहे स्थिरः अभवत् अस्मिन् काले जनानां समूहः अपि पुलिस-अवरोधं भङ्गं कृतवान्। तदनन्तरं यदा मस्जिदात् केवलं ५० मीटर् दूरं जनसमूहः प्राप्तः, यदा ते द्वितीयं बाधां भङ्गयितुं प्रयतन्ते स्म तदा पुलिसैः आन्दोलनकारिणः भृशं यष्टिप्रहारं कृतम् अस्मिन् काले अग्निवाहनानां साहाय्येन अपि गुरुजलतोपानाम् उपयोगेन जनसमूहस्य नियन्त्रणार्थं प्रयत्नाः कृताः। आन्दोलनकारिणां पुलिसानां च मध्ये भवितुं शक्नुवन्तः द्वन्द्वः, यष्टिप्रहारः च पञ्चपुलिसकर्मचारिणः सहितं दशजनाः गम्भीराः घातिताः। अस्मिन् विधानसभानिर्वाचने शिमलानगरीयासनतः भाजपप्रत्याशी संजीवसूदः अपि अन्तर्भवति।

वैश्विकस्तरे संस्कृतं जनभाषां कर्तुं हरिद्वारे भविष्यति संस्कृतभारत्याः वैचारिक मन्थनम्

- संस्कृतभारत्याः त्रिदिवसीया अखिलभारतीया संगोष्ठी हरिद्वारे भविष्यति
- 14, 15, 16 सितम्बरमासे श्रीव्यासमन्दिरे गीताकुटीरसमीपे, हरिपुरकलाहरिद्वारे सम्पत्स्यते संगोष्ठी
- संस्कृतकार्याय कार्यकर्तृभिः स्वीकृतः दृढसंकल्पः
- संगोष्ठ्याः सम्मेलने भविष्यति संस्कृतप्रदर्शनी प्रभावी।
- संगोष्ठ्यां भविष्ययोजनाविषये विभिन्नचर्चाः भविष्यन्ति ।
- संस्कृतभारत्याः १९८१वर्षतः कार्यम् अद्यावधिपर्यन्तं निरन्तरं संजायते
- संस्कृतभारत्याः ४३ वर्षेभ्यः निरन्तरं सम्भाषणान्दोलनेन कोटिशः जनाः संस्कृतेन वदन्ति।
- विभिन्नराज्यतः सहस्रशः कार्यकर्तारः अखिलभारतीयसम्मेलने भागं वक्ष्यन्ति ।
- देशप्रदेशयोः संस्कृतविद्वांसः मन्त्रिगणाश्च सम्मेलने प्रतिभागं करिष्यन्ति।
- संस्कृतभारत्या सह सम्बद्धाः युवानः, वृद्धाः, महिलाः च बालकाः अपि संगोष्ठ्यां भविष्यन्ति सम्मिलिताः।
- संगोष्ठीसज्जतायै कार्यकर्तृणां कटिबद्धकार्यं शीर्षस्तरे संजायते।
- संस्कृतभारत्याः विभिन्नदायित्वे विभागाः आबंटिताः।

हिमसंस्कृतवार्ताः- कुलदीपमैन्दोला, हरिद्वारम्।

संस्कृतेन सम्भाषणं करणीयम् इत्यनेन संकल्पेन सहैव संस्कृतभारत्याः १९८१ तमे वर्षे कार्यं प्रारभत्। ४३ वर्षतः अस्याः कार्यं अद्यावधिपर्यन्तम् निरन्तरं संजायते। संस्कृतभारती समाजस्य सहकारेण पूर्णतया चालिता असर्वकारीया संस्था अस्ति। सम्प्रति सम्पूर्णभारतसहितविश्वस्य २७ देशेषु संस्कृतस्य पुनर्स्थापनार्थं निरन्तरप्रयत्नाः क्रियन्ते। संस्थायाः चालितस्य लक्षशः भाषणशिबिरस्य अभियानस्य माध्यमेन कोटिशः जनाः संस्कृतभाषायां वदन्ति, ०६ ग्रामेषु संस्कृतभाषायां वार्तालापः आरब्धः अस्ति। प्रथमचरणे १० वर्षेषु संस्कृतसंभाषणशिबिरद्वारा लक्षशः जनाः प्रशिक्षणेन संस्कृतभाषायां वार्तालापं कर्तुं समर्थाः अभवन्। द्वितीयचरणे संस्कृतभारतीसङ्गठनस्य कार्यं वर्धमानम् अभवत्। तृतीयचरणे कार्यकर्तृनिर्माणं एवं च चतुर्थचरणे संस्कृतभाषां जनसामान्यं प्रति नेतुम् संभाषण-आन्दोलनम् संचालितम्। अधुना वयं पञ्चमे चरणे देशविश्वहिताय चिन्तने स्मः। भारतस्य कृते एषः कालः सुवर्णकालः वर्तते, समयोयम् अधुना संस्कृतभाषायाः विकासस्य पुनरुत्थानस्य च अस्ति। अतः सर्वे कार्यकर्तारः देशहिताय विश्वहिताय च संस्कृताय कार्यं कुर्वन्तः सन्ति। संस्कृतविषये जनजागरूकतां संस्कृतकार्यविस्तारं च दृष्ट्वा संस्कृतभारती देवभूमौ उत्तराखण्डे पवित्रमातृगङ्गायाः तटे अखिलभारतीयगोष्ठीम् आयोजयति, यस्मिन् विभिन्नेभ्यः स्थानेभ्यः स्थानीयविद्वांसः, कार्यकर्तारः, अखिलभारतीय-अधिकारिणः च प्रायः 1000 जनाः देशस्य विभिन्नराज्येभ्यः भागं गृह्णन्ति। गोष्ठीम् सफलं कर्तुं संस्कृतभारत्याः अपि अस्मिन् दिव्यकार्ये शरीरेण, मनसा, धनेन च आवश्यकं जनसहकार्यं याचितवान् अस्ति। अपि च संस्कृतभाषायाः वैभववर्धनार्थं समस्तपरिवारजनैः च स्वनिकटमित्रैः सह उपस्थितं भूत्वा भागं गृह्णीयुः इति सादरं निवेदितम्। अस्मिन् अवसरे संस्कृतभारती विज्ञानप्रदर्शनस्य उद्घाटनं करिष्यति। वस्तुसाहित्यादिप्रदर्शनं करिष्यति अखिलभारतीयगोष्ठ्याः उद्घाटनं १४ सितम्बर २०२४ दिनाङ्के प्रातः ९:३० वादने श्रीव्यासमन्दिरनिकटे गीताकुटीरहरिपुरकला- हरिद्वारे भविष्यति। यत्र संस्कृतभारत्याः प्रयासरतकार्याणां गतवर्षस्य समीक्षा भविष्यति। अत्र संस्कृतेन एव प्रातः रात्रौ यावत् कार्यं करिष्यते। द्वितीयदिवसे आगामीक्रियमाणकार्याणां विचार योजना प्रचलिष्यति। संस्कृतगोष्ठी 16 सेप्टेम्बर् 2024, सायं 5:00 वादने समाप्तं भविष्यति। अत्र विशेषबलं संस्कृतभाषा जनजनभाषां कर्तुं सर्वत्र संस्कृतवर्जन इति अवतर्तुं च राष्ट्रभाषा संस्कृतं कर्तुं च संस्कृतेन भारतं विश्वगुरुं कर्तुं, विश्वे शान्तिं, कल्याणं कर्तुं विश्वपर्यन्तं संस्कृतं प्रापयितुं हरिद्वारे विदुषां संगोष्ठ्यां वैचारिकमन्थनं प्रचलिष्यति।

उत्तराखण्डस्य विभिन्नजनपदस्तरे खण्डस्तरे स्थाने च व्यवस्थाविषये आवश्यकसंगोष्ठी धनविषये अपि सम्पादिता। संस्कृतभारत्याः त्रिदिवसीया अखिलभारतीया संगोष्ठी हरिद्वारे भविष्यति। विदुषां संगोष्ठी 14, 15, 16 सितम्बरमासे श्रीव्यासमन्दिरे गीताकुटीरसमीपे, हरिपुरकलाहरिद्वारे सम्पत्स्यते। संगोष्ठ्याः कृते संस्कृतकार्याय कार्यकर्तृभिः दृढसंकल्पः स्वीकृतः च अत्र संगोष्ठ्याः सम्मेलने भविष्यति संस्कृतप्रदर्शनी प्रभावी भविष्यतिसहैव संगोष्ठ्यां भविष्ययोजनाविषये विभिन्नचर्चाः भविष्यन्ति। संस्कृतभारत्याः १९८१ वर्षतः कार्यं अद्यावधिपर्यन्तम् निरन्तरं जायमानं कार्यं अग्रे अग्रे पुनः वर्धयिष्यते। संस्कृतभारत्याः ४३ निरन्तरं सम्भाषणान्दोलनेन जनाः संस्कृतेन अत्रापि सम्भाषणविषयेपि मन्थनं करिष्यन्ति। अस्यां संगोष्ठ्यां विभिन्न राज्यतः सहस्रशः कार्यकर्तारः अखिलभारतीयसम्मेलने भागं वक्ष्यन्ति। सहैव देशप्रदेशयोः संस्कृतविद्वांसः मन्त्रिणश्च सम्मेलने प्रतिभागं करिष्यन्ति। संस्कृतभारत्या सह सम्बद्धाः युवानः, वृद्धाः, महिलाः च बालकाः अपि संगोष्ठ्यां सम्मिलिताः भविष्यन्ति। कार्यकर्तृणां संगोष्ठीसज्जतायै कटिबद्धकार्यं शीर्षस्तरे संजायते। अथ च सर्वविधकार्यं सम्पादयितुं संस्कृतभारत्याः विभिन्नदायित्वे विभागाः आवंटिताः अभवन्।

संस्कृतिः संस्कृताश्रिता

अधीत्य संस्कृतं मूढो यो न गृह्णाति संस्कृतिम्।
स काक इव दूरेण बलिं दृष्ट्वा न धैर्यधृक्॥

सम् पूर्वक कृ धातोः 'क्तिन्' प्रत्ययेन संस्कृतिः शब्दः निष्पद्यते। संस्कृतिःसंस्करणम् मनसः आत्मनो वेति संस्कृतिः। संस्कृतिः मानवसमाजस्य आत्मा इति कथ्यते। संस्कृतिः जीवनस्य सर्वे पक्षान् आवृणोति, सा नैतिकता, धार्मिकता, कलासाहित्यं, आचारः, भाषाइत्यादीनां समाहारः अस्ति। अस्माकं भारतीयसंस्कृतिः संस्कृतभाषायाः आश्रयणात् उत्थिता अस्ति। अतः "संस्कृतिः संस्कृताश्रिता" इति वाक्यं न केवलं शब्दार्थेन अपि तु तत्त्वतः अपि सत्यम् अस्ति।

संस्कृतभाषा न केवलम् भाषा, अपि तु सम्पूर्णस्य विचारसंवेदनानां, ज्ञानस्य, तथा ध्येयस्य आधाररूपा अस्ति। अस्या भाषायाः माध्यमेन न केवलं धार्मिकग्रन्थाः रचिताः, अपि तु जीवनस्य विविधपक्षेषु अपि अमूल्याः शिक्षाः प्राप्यते। वेदाः, उपनिषदः, महाभारतम्, रामायणं, तथा अन्ये शास्त्रग्रन्थाः संस्कृतभाषायां एव लिखिताः सन्ति, ये अस्माकं जीवनस्य मार्गदर्शनं कुर्वन्ति। संस्कृतिः संस्कृताश्रिता अस्ति इति कथनस्य अर्थः अस्ति यः संस्कृतभाषायाः अध्ययनं, अनुसरणं च करोति, सः भारतस्य मूलसंस्कृतेः सम्पूर्णं दर्शनं प्राप्नोति। संस्कृतस्य शब्दाः केवलं बाह्यप्रयोगे न सन्ति, अपितु तेषु प्रत्येकशब्दे उच्चतमं ज्ञानं निहितं अस्ति। उदाहरणार्थं, "धर्मः", "कर्मः", "योगः", इत्यादयः शब्दाः, ये संस्कृतभाषायाः मूलरूपेण जीवनस्य विभिन्नदृष्टिकोणानां निरूपणं कुर्वन्ति। मानवेषु धर्मभावना एव तान् पशुभ्यः व्यवच्छेदयन्ति। उक्तम् च-

"धर्मो हि तेषामधिको विशेषो
धर्मेण हीनाः पशुभिः समानाः।।"

सा एव धर्मभावना मानवेषु विशेषा, सा च पशुषु नैव विद्यते। सदाचारोऽपि मानवेषु तान् पशुभ्यः पृथक् करोति। "आचारः परमो धर्मः" इति वचनात् आचारः सर्वोत्तमं तपः।

संस्कृतभाषा भारतीयसंस्कृतेः आत्मा अस्ति, यतः एषा भाषा न केवलं धार्मिकविचारानां विकासं कृतवती अपितु समाजस्य सर्वाङ्गीणविकासे अपि योगदानं दत्तवती। भारतस्य नाट्यशास्त्रं, वास्तुशास्त्रं, आयुर्वेदः, ज्योतिषः, गणितः, इत्यादयः विद्याः संस्कृतभाषायां विकसिताः सन्ति। एषाः सर्वाः विद्याः संस्कृतभाषायाः आधारं आश्रित्य एव उत्कर्षं प्राप्तवत्यः। संस्कृतभाषायाः माध्यमेन अस्माभिः भारतीयसंस्कृतेः मूलानि ज्ञातुं शक्यते।

संस्कृतिः संस्कृताश्रिता इति कथनं केवलं अतीतस्य गौरवं न, अपितु वर्तमानकाले अपि अतिमहत्त्वपूर्णं अस्ति। अस्माकं जीवनः, समाजः, शिक्षा, तथा संस्कारः अपि संस्कृतभाषायाः सारं तथा तत्त्वं धारणं कुर्वन्ति। अतः संस्कृतभाषायाः संरक्षणं, प्रचारं, अध्ययनं च अस्माकं कर्तव्यं भवति, यत् अस्माकं संस्कृतिः समृद्धा तथा सम्पूर्णा भवेत्। एवं संस्कृतभाषा अस्माकं जीवनस्य, समाजस्य, तथा राष्ट्रस्य मूलाधारः अस्ति, या अस्माकं संस्कृतिं सततं पोषयति। अस्याः भाषायाः अभ्यासेन न केवलं अस्माकम् अतीतस्य गौरवं जानीयात्, अपि तु अस्माकं भविष्यम् अपि उज्ज्वलयति। तस्मात्, संस्कृतिः संस्कृताश्रिता इति वाक्यं सर्वदा सत्यमेव इति मन्यते।

सरला सरसा संस्कृतवाणी जयति मंगला संस्कृतवाणी
वेद हिमाद्रेः चिरं वहन्ति विमला गंगा कल्याणी ॥

।। श्रीरामायणकथा।।

उत्तरकाण्डम्! (षट्त्रिंशः सर्गः)

लक्ष्मणद्वारा वाल्मीकेः तपोवने सीताविसर्जनम्। (द्वितीयः खण्डः)

रामानुजः लक्ष्मणः पूर्वं सुविस्तीर्णायां नोकायां सीताम् आरोप्य ततः स्वयं तां नौकाम् आरुह्य सारथिं सुमन्त्रं सरथः स्थीयताम् इत्युक्त्वा तया नौकया गङ्गायाः अपरं पारं प्राप्नोत्। गङ्गायाः अपरं तीरम् उपागम्य शोकसन्तप्तः लक्ष्मणः नाविकं याहि इत्युक्त्वा प्राञ्जलिर्वाष्पसंवृतः मैथिलीं वाक्यम् अब्रवीत् हे देवि! धीमता आर्येण अहं घोरे लोकनिन्दिते कार्ये नियुक्तः अस्मि। एतेन महच्छूलं मम हृदयं विध्यति। अस्मिन्निमित्ते अद्य मम मरणं हि श्रेयः। हे शोभने! मयि प्रसन्ना भवतु। मम पापं नास्ति। लक्ष्मणः एवमुक्त्वा कृताञ्जलिः भूमौ अपतत्। प्राञ्जलिं रुदन्तम् आत्मनः मृत्युं काङ्क्षन्तं लक्ष्मणं दृष्ट्वा उद्विग्ना वैदेही वाक्यमब्रवीत् - इदं किमिति नावगच्छामि। हे लक्ष्मण! तत्त्वेन मां ब्रूहि। अपिच त्वाम् अस्वस्थं पश्यामि। महीपतेः क्षेमं खलु? मन्ये त्वं नरेन्द्रेण शापितोऽसि यत्त्वं सन्तापम् आगतः। अहं त्वाम् आज्ञापयामि तन्मम सन्निधौ ब्रूहि।

वैदेह्या एवमुक्तः सः दीनचेतनः लक्ष्मणः अवाङ्मुखः वाष्पगलः वाक्यम् अब्रवीत् - प्रजानां मध्ये भवत्याः सुदारुणम् अपवादं श्रुत्वा सन्तप्तहृदयः रामः मां निवेद्य गृहं गतः। भवती निर्दोषा इति सः मम सन्निधौ अब्रवीत् किन्तु पौरापवादभीतेन सः भवतीं जहाति। राज्ञः वचनानुसारं मया आश्रमेषु भवती त्यक्तव्या भविष्यति। जाह्नवीतीरे एतद् ब्रह्मर्षीणां पुण्यं रमणीयं च तपोवनम्। अतः भवती विषादं मा कार्षीत्। मम पितुः दशरथस्य परमः सखा सुमहायशाः महर्षिः वाल्मीकिः अत्रैव विद्यते। अतः हे जनकात्मजे! भवती तस्य महात्मनः पादच्छायाम् उपागम्य उपासनं कृत्वा सुखेन वसतु। हे देवि! भवती पातिव्रत्यम् आस्थाय रामं सर्वदा हृदि कृत्वा समयं यापयतु, एतेन भवत्याः परमं श्रेयः भविष्यति।

उत्तरप्रदेशस्य लखनऊ-नगरस्थे ए. पी. सेन मेमोरियल गर्ल्स पीजी महाविद्यालये केन्द्रीय- संस्कृत-विश्वविद्यालयस्य संस्कृताध्ययन-केन्द्रपरतया आयोजितः

संस्कृतसम्भाषणवर्गः

हिमसंस्कृतवार्ताः - जगदीश डाभी।
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयेन संचालितं संस्कृताध्ययनकेन्द्रं ए. पी. सेन मेमोरियल गर्ल्स पी. जी. कालेज, चारबाग, लखनऊनगरे संस्कृतसम्भाषणशिबिरस्य उद्घाटनम् एकादशदिनाङ्के जातम्। अर्थात् 11तः 19 सितम्बरपर्यन्तं चलिष्यति। कार्यक्रमस्य संचालिका डॉ. ऋचा मुक्तामहोदया आसीत् अस्य कार्यक्रमस्य शुभारम्भः केन्द्रशिक्षिका डॉ. प्रियंका सिंहद्वारा वैदिकं, लौकिकमंगलाचरणञ्च प्रस्तुतम्। स्वागतगीतं शोधच्छात्रा सञ्जना पटेल, सरस्वतीवन्दना, गीतानि च गजाला कृतवती। प्राचार्यामहोदया संस्कृतभाषां प्रति रुचिः दर्शितवती, सा महोदया उक्तवती सर्वे सम्भूय प्रयासं कुर्वन्तु, प्रतिदिनम् आगत्य च पठन्तु। मह्यं संस्कृतं बहु रोचते अतः मया अभिज्ञानशाकुन्तलं बहुबारं पठितम्। ऋचा महोदया अपि अस्याः भाषायाः विशेषतायाः सन्दर्भे कथितवती यत् जर्मनीदेशे आपणानां नामानि संस्कृतेनैव लिखन्ति। संस्कृताध्ययनकेन्द्रस्य एवं शिबिरस्य प्रस्ताविकं प्रियंका सिंहेवर्यया सरलतया उक्तम्। कार्यक्रमस्य समापनं शान्तिमन्त्रेण नन्दिनी गुप्ता कृता। यदि अग्रेऽपि कश्चन संस्कृतभाषा पठितुमिच्छन्ति तर्हि सर्टिफिकेटपाठ्यक्रमे प्रवेशं कर्तुं शक्नुवन्ति, अधुना आवेदनं चलति। प्रत्येकस्मिन् मासे दशदिवसीयं संस्कृतसम्भाषणशिबिरं निःशुल्कसंचालनं हेतुः सम्पर्कं कर्तुं शक्नुवन्ति।

गुरूणामपि गुरुः गूगलगुरुः

-डॉ. सन्तोष काण्डपालः

ज्ञानपिपासूनां विषयाधारित समस्त ज्ञानराशेः संकलनाय।
काठिन्याद् काठिन्यमपि संशयाधारित कार्यस्य साफल्याय॥
यः कोऽपि वा यदि पृच्छति कस्यास्ति साम्प्रतं वर्चस्वम्।
तत्क्षणैव मुखात् निस्सरति शब्दः गूगल गुरोरेवास्ति वर्चस्वम्॥
यदि मानवः करोति कस्यापि उपकरणस्य उचित प्रयोगः।
तर्हि तदानीमेव भवति तस्य प्रकरणस्य सम्यक् सदुपयोगः॥
सञ्चार युगेऽस्मिन् गूगलगुरोः सदुपयोगेनैव गम्यते सन्मार्गे।
नोचेत् तकनीकेः दुरुपयोगेन तु सर्वदा गम्यतैव कुमार्गे॥
फेशबुक, वाट्सएप, जूम, मेल इत्यादि तकनीकेः चालनाय।
स्वकीय प्रतिभा तथा ज्ञान-कौशलस्य समाजे प्रदर्शनाय॥
स्वीय विचारान् उपस्थाप्य तत्क्षणैव द्रुतगत्या निवारणाय।
अन्येषां जनानां लिखित विचारान् झटिति स्वीकरणाय॥
यदि साम्प्रतिकेऽस्मिन् काले कस्याप्यस्ति यादृशं अस्तित्त्वम्।
तर्हि ज्ञायते यत् कालेऽस्मिन् गूगलगुरोरेवास्ति तादृशं वर्चस्वम्॥
गूगलगुरुः पुस्तकालयस्य तु सर्वेऽपि गुणान् स्वीकरोति।
पूर्णादिंशं प्रति शिक्षाविषयक सर्वाण्यपि भावान् प्रकटीकरोति॥
समयं विलोक्य एव शिक्षकाणामपि ज्ञातांशस्य दृढ़ीकरणाय।
अद्यतनीय नूतन विचारान् स्वीकृत्य स्वाध्यायं प्रति प्रेरणाय॥
यदि यः कोऽपि वा पृच्छति कस्यास्ति साम्प्रतं वर्चस्वम्।
तत्क्षणैव मुखात् निस्सरति शब्दः गूगल गुरोरेवास्ति वर्चस्वम्॥
यदि गूगल गुरुरेवास्ति वैज्ञानिकेऽस्मिन् युगे सर्वशास्त्र लक्षणम्।
तर्हि सर्वादौ उचित प्रयोगेण अस्माभिः करणीयमस्य संरक्षणम्॥

हिमसंस्कृतवार्तायै सहयोगं कुर्वन्तु
दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमसंस्कृतवार्ताः
संस्कृतकार्यमिदम् पुण्यकार्यमिदम्
इदं संस्कृताय न मम

'गृहे-गृहे संस्कृतम्' योजना सर्वान् भारतीयान् संस्कृतं प्रति आकर्षितं करोति

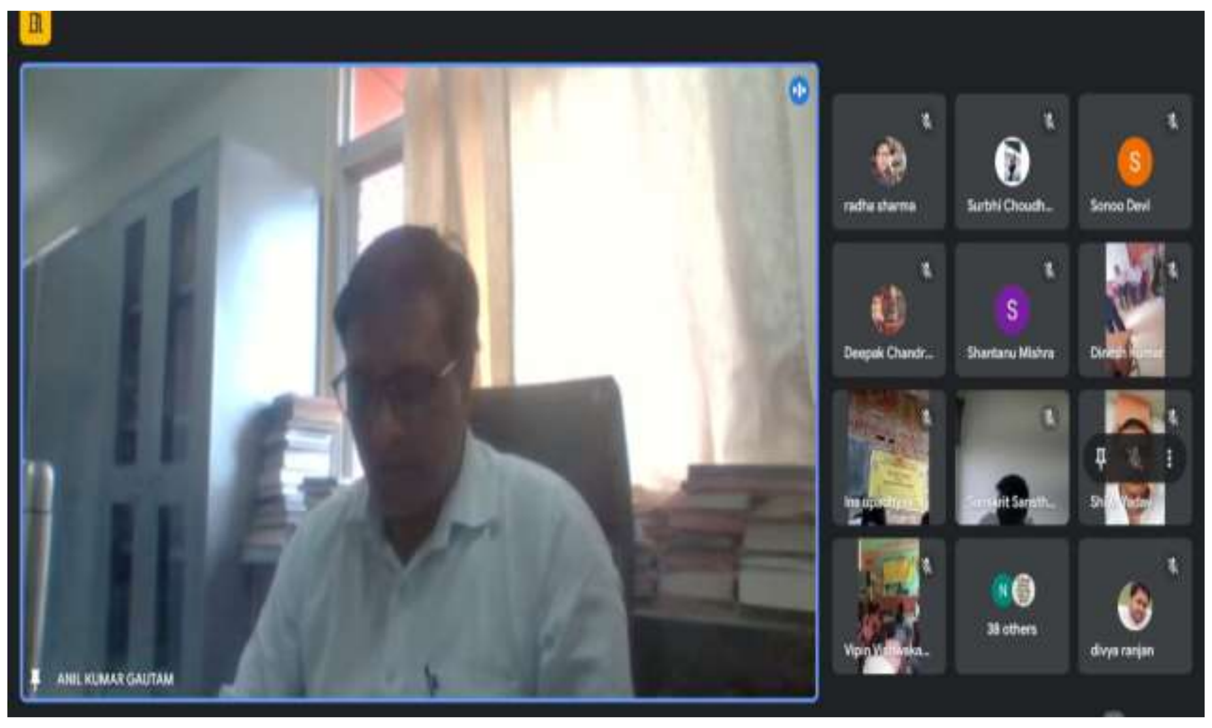

हिमसंस्कृतवार्ताः- जगदानंदझा, लखनऊ। उत्तरप्रदेश संस्कृतसंस्थानं लखनऊ, द्वारा संचालितं गृहे-गृहे संस्कृतम् योजनांतर्गतं सितम्बरमासस्य द्वादशदिवसीयानां संस्कृतशिक्षणशिविर केंद्राणां उद्घाटनं आभासिकपटले सम्पन्न अभवत्। एतत् प्रशिक्षणं दिनांकः 11 सितम्बर तः 26 सितम्बर 2024 पर्यंतं चलिष्यति। यस्मिन् प्रदेशस्य विभिन्नेषु जनपदेषु 50 प्रशिक्षकाः सरलसंस्कृतभाषा शिक्षणकक्षाणां संचालनं करिष्यन्ति। प्रशासनिकाधिकारी जगदानंदझा उक्तवान् यत् गृहे- गृहे संस्कृतयोजना सर्वान् भारतीयान् संस्कृतभाषां प्रति आकर्षयति, छात्रेभ्यः संस्कृतं पठितुं प्रेरणादायी सिद्धा भवति। सः बोधितवान् यत् सर्वे प्रशिक्षकाः स्वकेन्द्रेषु पाठनकौशलेन सह संस्कृतमय वातावरणस्य निर्माणं कृत्वा छात्रान् संस्कृतज्ञानं कारणीयम्। एषा योजना संस्कृतभाषायां व्यवहारिकता प्रदानं कर्तुं कारगर सिद्धं भवति, अतः यत्र भौतिककक्षाः आयोजिताः भवन्ति, सामाजिक जनान् लाभं स्वीकरणीयम्। उत्तरप्रदेश संस्कृतसंस्थानस्य विशिष्टा योजना अस्ति, येन जनपदैव न ग्रामीणस्तरे संचालितं भूत्वा सम्पूर्णे प्रदेशे संस्कृतस्य प्रचारः प्रसारः भवति। सरलसस्कृतभाषा-प्रशिक्षणात् परं सतत् अभ्यासः अपेक्षितः अस्ति। येन व्यवहारिकरूपेण संस्कृतभाषायाः परिमार्जनं भवेत्। योजनाप्रमुखः भगवानसिंहचौहानः सर्वेषाम् अतिथीनां हार्दिक धन्यवादं कुर्वन् उक्तवान् यत् 'गृहे-गृहे संस्कृतम्' योजना संस्थानस्य महत्वपूर्णा और महत्वाकांक्षी योजना अस्ति। यस्य ध्वजवाहकाः भवन्तः सर्वे प्रशिक्षकगणाः सन्ति। एषा योजना संस्थानस्य यशस्वी निदेशकस्य आत्मबलेन दृढिच्छया च अनवरत गतिमाना भवति। संस्कृतभाषा संस्कृतिं प्रति नवचेतना संचारति। अहं आशासे एव न अपितु पूर्णविश्वासः अस्ति यत् भवन्तः सर्वे शिक्षकाः पूर्णमनोयोगेन सरलसंस्कृतभाषाशिक्षण- कक्षायाः संचालनं करिष्यन्ति। ऑनलाइन समन्वयकः दिव्यरंजनः योजनायाः विषयोपस्थापनं कृतवान्। सः उक्तवान् यत् एतया योजनया संस्कृतं केवलं शिक्षणीयम् एव न अपितु एतत् आचरणे आनेतुं महती आवश्यकता अस्ति। भारतस्य संस्कृत्याः सार्थकता संस्कृतभाषायाम् एव नीहितमस्ति। प्रशिक्षणप्रमुखः धीरजमैठाणी उक्तवान् यत् ये केऽपि छात्राः गृहे-गृहे संस्कृतयोजनया प्रशिक्षणं प्राप्नुवन्ति ते सर्वे ऑनलाइन कक्षासु अवश्यं युक्ताः भवेयुः, येन भाषाभ्यासस्य तारतम्यता भवेत्। योजनायाः प्रदेशसमन्वयकः डॉ. अनिलगौतमः समागतानां स्वागतं कृत्वा प्रस्ताविकस्य उपस्थापनं कृतवान्। उद्घाटनसत्रे कार्यालयस्य कार्यकर्तारः दिनेशमिश्रः, महेन्द्रपाठकः, नितेशश्रीवास्तवः, पूनममिश्रा, ऋषभपाठकः, शान्तनुमिश्रः, शिवमगुप्ता आदि उपस्थिताः आसन्। समन्वयकेषु श्रीमती राधाशर्मा, दिव्यरंजनाभ्यां सह ऑनलाइन संभाषणयोजनायाः प्रशिक्षकाः उपस्थिताः आसन्। मंचसंचालनं ऑनलाइन समन्वयिका कुशल-संचालिकाश्च सुश्रीराधाशर्मा कृतवती। कार्यक्रमस्य आरम्भः वैदिकमंगलाचरणेन अभवत् यस्य वाचनं शिक्षकः दीपकचन्द्रभट्टः कृतवान्। सरस्वतीवन्दनां शिक्षिका सुरभिचौधरी कृतवती। संस्थानगीतिकां शिक्षिका संध्यागुप्ता प्रस्तुतवती। शिक्षिका शिवायादवः शान्तिमन्त्रेण कार्यक्रमस्य समापनमभवत्। अवसरेऽस्मिन् तत्तत् जनपदेषु विद्यालयानां प्रधानाध्यापकैः दीपप्रज्वलितं कृत्वा सरस्वती- चित्रस्योपरि माल्यार्पणेन कक्षाणां शुभारंभमभवत्। उद्घाटनसत्रे केन्द्राध्यक्षैः सह सर्वे शिक्षकाः छात्राः च समुपस्थिताः आसन्।